

UFUK UYSAL

TEMEL
BANKACILIK
HİZMETLERİ

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025

Şubat 2025

ISBN: 978-625-5957-23-8

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

En Kıymetli Varlıklarım

*Eşim Güler, Kızlarım Feyza Nur ve Nilden,
Damadım Cengizhan ile Torunum İpeğ*

ÖNSÖZ

Bu ders notları; güven kurumu olan Bankacılık mesleğine Gişeden başladık-tan sonra Teftiş Kurulu Başkanlığında Müfettiş Yrd, Müfettiş ve Başmüfettiş, Yurt Dışı Temsilciği, Genel Müdürlük Birim Müdürlüğü, Bölge Müdürlüğü ve Şube Müdürlüğü gibi görevleri 30 yıllık sürede bilfiil çalışmak suretiyle kazanı-lan deneyimler sonucu oluşmuştur.

Bu bilgi birikimi ve deneyimlerin sonucu olarak 2006 yılında, İstanbul Üni-versitesi SBMYO Örgün ve İkili Eğitim programlarında sektör Öğretim görevli-si olarak çalışmaya başlanmış, sözü edilen yaşanan bilgi birikiminin derlenmesi ve zaman içinde güncellenmesi ile anılan Meslek Yüksekokullardaki derslere kaynak bir eser olması amacıyla hazırlanmıştır.

Ülkemizdeki Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Yüksek Okullarında yer ve-rilen bu dersin uygulamalarının yapılan zorunlu staj aşaması ile pekişmesi de amaçlanmıştır.

Öte yandan 2020 yılı Covid-19 pandemi ortamından sonra dünyada ve ül-kemizde Dijital Bankacılık uygulamaları hızlı bir gelişme göstermesine karşılık Bankacılık işlemlerinde Temel olan Hizmetlerde esaslı bir değişiklik bulunma-maktadır.

Şube Bankacılığının sürdürülmesindeki vergisel yükler yanında müşteriler açısından şubedeki zaman kaybının artması, nakit para kullanımına olan ilgi-nin azalması nedeniyle günümüzde Mobil Bankacılık ve İnternet Bankacılığı uygulamaları daha çok kabul görmektedir. Bu gelişmelere dayalı yüz yüze Ban-kacılık işlemlerinde düşüş görülmekte olsa da notlarda yer alan uygulamaların kaynağında önemli bir değişiklik oluşmamıştır.

Notlarda, birçok uygulamadaki parasal değerlerin her yıl güncellenmesi ne-deniyile ilgili web sitelerinden son rakamsal verilerin alınması önem taşımaktadı-r.

Temel Bankacılık Hizmetleri Kitabımız Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Yüksek Okulu Öğrenci ve ilgilenenlere kaynak bir eser olarak sunulmakta olup bu kitabın hazırlanmasında beni teşvik eden ve destekleyen İÜC SBMYO Bölüm Başkanımız Dr. Minire Kırbaşı'ya, bana her zaman destek olan eşim Güler Uysal ile gerekli desteği esirgemeyen kızlarım Feyza Nur Demirel ve Nilden Uysal'a, kitabın sizlere ulaşmasında emekleri olan Filiz Kitabevi Yönetimi ile ekibine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Ufuk UYSAL
Ocak/2025-İstanbul

İÇİNDEKİLER

I. MEVDUATIN TANIMI VE ÖNEMİ	1
1. Mevduatın Tanımı.....	1
2. Mevduatın Vade ve Türleri.....	2
3. Vadesiz Mevduat.....	2
4. Vadeli Mevduat.....	2
5. Dönem Sonu Ödemeli Mevduat.....	3
6. İhbarlı Mevduat.....	3
7. Birikimli Mevduat.....	3
8. Tasarruf Mevduatı.....	5
9. Resmi Kuruluşlar Mevduatı.....	5
10. Ticari Kuruluşlar Mevduatı.....	5
11. Bankalar Mevduatı.....	5
12. Diğer Kuruluşlar Mevduatı.....	5
13. Mevduat Hesaplarının Açılma Şekilleri.....	7
14. Ekonomi ve Bankalar Açısından Mevduatın Önemi.....	9
II. MEVDUATA İLİŞKİN YASAL HÜKÜMLER	12
1. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF), Mevduat Hesaplarında Sigortanın Yasal Dayanağı.....	12
2. Mevduat Hesaplarında Zamanaşımı.....	13
3. Zaman Aşımına Tabi Kıymetler.....	15
4. Zamanaşımına Tabi Olmayan Kıymetler.....	16
5. Zamanaşımını Kesen ve Durduran Haller İle Mevduat Hesaplarındaki Zamanaşımı.....	16
6. Mevduat Hesabı Açılışında İstenen Belgeler ve İmzalanın Sözleşme.....	16
7. Bankalarda Sır Kavramı.....	17

III. MEVDUAT HESAPLARINDA TASARRUF YETKİSİ	21
1. Disponibilite ve Mevduat Munzam Karşılığı	21
2. Mevduatın Çekilmesi	23
3. Gerçek ve Tüzel Kişi Kavramı	25
4. Gerçek Kişilerin Hakları Kullanma Ehliyeti ve Mevduat Hesaplarında Tasarruf Yetkisi	25
5. Gerçek Kişilerin Fiil Ehliyeti Kapsamı	26
6. Reşit Olmak	26
7. Ayırt Etme Gücü	27
8. Kısıtlı Olmamak	27
9. Tam Ehliyetsizler	28
10. Temsilcilerin Mevduat Hesaplarında Tasarruf Yetkisi	28
11. Veli ile Yapılan İşlemler	28
12. Vasi ile Yapılan İşlemler	29
13. Kayyum ile Yapılan İşlemler	30
14. Vekil ile Yapılan İşlemler	31
15. Ticari Mümessil ile Yapılan İşlemler	32
16. Ticari Vekil ile Yapılan İşlemler	32
IV. MEVDUAT HESAPLARINDA TASARRUF YETKİSİ	33
1. Küçükler Adına Açılan Mevduat Hesapları Üzerindeki Tasarruf Yetkileri	33
2. Mahkumlar Adına Açılan Hesaplarda Tasarruf Yetkisi	35
3. Okuma-Yazma Bilmeyenler ile İmza Atamayan Şahısların Mevduat Hesapları Üzerinde Tasarruf Yetkisi	36
4. Sağır-Dilsiz ve Amalar Adına Açılan Hesaplar Üzerinde Tasarruf Yetkisi	37
5. Mudisi Vefat Eden Mevduat Hesaplarında Tasarruf Yetkisi	37
6. Teselsüllü Müşterek Hesaplarda (Hesap sahiplerinden birinin ölümü)	38
7. Teselsülsüz Müşterek Hesaplarda Mudinin Ölümü Hali	39
8. Türkiye’de Yerleşik Kişilerin TL. Mevduat Hesaplarında Tasarruf Yetkisi	39
9. Tüzel Kişilerin Mevduat Hesapları Üzerindeki Tasarruf Yetkisi	40
10. Adi Şirketlerin Mevduat Hesapları Üzerinde Tasarruf Yetkisi	40

11. Sermaye Şirketlerinin Mevduat Hesapları Üzerinde Tasarruf Yetkisi	40
12. Anonim Şirketler	40
13. Kollektif Şirket	41
14. Komandit Şirket.....	41
15. Limited Şirket.....	41
16. Kooperatif Şirketi	41
17. Vakıf, Dernek ve Kamu Tüzel Kişilerin Mevduat Hesaplarındaki Tasarruf Yetkileri	41
V. MÜŞTEREK MEVDUAT HESAPLARI	42
1. Müşterek Mevduat Hesapları	42
2. Teselsüllü Müşterek Hesaplar	42
3. Teselsülsüz Müşterek Hesaplar	43
4. Teselsüllü Müşterek Mevduat Hesabın Açılması ve İşleyişi	43
a) Hesaba Para Yatırılması.....	43
b) Hesaptan Para Çekilmesi.....	43
c) Hesaba Yeni Bir Kişinin Katılması.....	44
d) Hesaptan Ayrılma	44
e) Hesap Cüzdanının Kaybedilmesi	44
f) Hesabın Kapatılması	44
g) Haciz, İflas, Tedbir Kararları	44
5. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi ve İflas	45
6. Birinci Haciz İhbarnamesi	45
7. İkinci Haciz İhbarnamesi.....	46
8. Mevduat Hesap Sahibinin İflası Halinde Yapılacak İşlemler	46
9. Mevduatta Uygulanacak Faiz Oranları ve Menkul Sermaye İradı.....	47
a) Mevduat hesaplarında Faiz Hesaplanmasına İlişkin Terimler ve Uygulama	47
aa) Valör.....	48
bb) Vade.....	48
cc) Faiz Hesabı	48
dd) Gün Sayısı.....	48

ee) Adat.....	48
b) Faiz Hesaplanması.....	48
c) Mevduat Faizlerinde Uygulanan Gelir Vergisi.....	49

VI. SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASINA İLİŞKİN 5549 SAYILI YASANIN BANKA VE FİNANS KURUMLARINA YÜKLEDİĞİ SORUMLULUKLAR.....	52
1. Gelirlerinin Aklanmasına İlişkin Yöntemler	52
2. Şirinler Yöntemi	52
3. Parçalama Yöntemi.....	52
4. Vergi Cennetleri.....	53
5. Paravan ya da Hayali Şirketler	53
6. Nakit Paranın Sık Kullanıldığı İşyerleri	53
7. Oto-Finans Borç Yöntemi	53
8. Döviz Büroları	54
9. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması.....	54
10. Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasasının Bankalara Getirdiği Yükümlülükler	55
11. Kimlik Tespit Yükümlülüğü	56
12. Gerçek Kişilerin Kimlik Tespiti Esasları.....	56
13. Ticaret Siciline Kayıtlı Tüzel Kişilerin Kimlik Tespiti	57
14. Şüpheli İşlem Bildirimi	57
15. Eğitim, İç Denetim, Kontrol ve Risk Yönetim Sistemleri Oluşturulması Bildirimi.....	58
16. Uyum Görevlisi Atama.....	58
17. Devamlı Bilgi Verme	59
18. Bilgi ve Belge Verme.....	59
19. Muhafaza ve İbraz	59
20. Yükümlülük Denetimi	60
21. Yükümlülük İhlalinde İdari Para Cezası	60
22. Yükümlülük İhlalinde Adli Cezalar.....	62
23. El Koyma.....	62
24. Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara El koyma.....	63
25. Kararların Bildirimi	63

VII. TÜRK TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE

ÇEKLER	65
1. Çekin Niteliği, Çeklerde Bulunması Gereken Yasal Unsurlar	65
2. Çekin Düzenlenme ve Devir Şekilleri	66
3. Çeklerde Ödeme ve İbraz Süreleri, İbraz Süresi Geçtikten Sonra İbrazın Sonuçları	68
4. Muhatap Bankanın Çeklerde Ödemekle Sorumlu Olduğu Tutar	69
5. Çekten Cayma ve Ödemeden Men	71
6. Çekin Tedavüle Çıkarılmasından Sonra Keşidecinin Ölümü, İflası veya Medeni Haklarını Kullanma Ehliyetini Kaybetmesi Ne Gibi Sonuç Doğurur?	71
7. Çek Keşide Edilen Hesap Üzerine Rehin, Haciz veya İhtiyati Tedbir Konulur mu?	71
8. Bloke Çek	72
9. Çizgili Çekler ve Çizgili Çeklerle Yapılan Ödemeler	72
10. Keşide Çeki ve Özellikleri	73
11. Hediye Çeki Uygulaması	75
12. Çeklerde Zaman Aşımı	75
13. Çalıntı ve Kayıp Çeklerde Bildirim İşlemleri	75
14. Yabancı Para Üzerinden Çek Düzenlenmesi	76
15. Muhatap Bankanın Çeki Ödeme Yükümlülüğü Ne Şekilde İşler	76
16. Banka Çeklerinin Takas Odası Aracılığı İle Tahsili	77
17. Çek Defterlerinin Düzenlenmesi, Çek Kullanımı ve Çek Hamillerinin Korunmasına İlişkin Getirilen Yasa Hükümleri	78
a) Çek Yasası	78
b) Bankanın Araştırma Yükümlülüğü, Çek Hesapları ve Çek Defterleri	78
c) Çekin Ödenme Şekli, İbraz, Karşılıksız Olduğunun Tespiti ve Gecikme Cezası	81
d) İleri Tarihli Çek Düzenlenmesi Belli Bir Süre İçin Kabul Edilmesi	83
e) Hamiline Çek Karnesi Verilen Müşterilerin Gelir İdaresi Başkanlığına Bildirimi	84
f) Karşılıksız Çek Keşide Edenlerin Sorumluluğu	85
g) Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı Konulması	85

h) Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı Konulması.....	87
ı) Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağının Kaldırılması.....	88
i) Yeni Yasaya Geçiş Hükümleri.....	88
j) Karşılıksız Çek Bildirimleri.....	89
VIII. HAVALE İŞLEMLERİ.....	92
1. Bankalar Arası Havale İşlemleri.....	92
2. IBAN Uygulaması ve Özellikleri.....	92
3. IBAN'ın Sağladığı Kolaylıklar.....	92
4. IBAN Numarasının Oluşturulması.....	93
5. Türkiye'de IBAN Kullanımı.....	94
6. Elektronik Fon Transferi (EFT).....	95
7. Havale İşlemleri.....	95
8. Havalenin Tanımı.....	96
IX. HAVALENİN HÜKÜMLERİ.....	98
1. Havale Yollayıcısı (Eden) ile Havale Alıcısı Arasındaki İlişkiler.....	98
2. Havale Yollayıcısı ile Banka Arasındaki İlişkiler.....	99
3. Banka ile Havale Alıcısı Arasındaki İlişkiler.....	99
4. Havalenin İptali (Havaleden Rücu).....	101
5. Havalede Şekil Şartı.....	101
6. Havale Bedelinin Yanlışlıkla Başkasına Ödenmesi.....	101
7. Havale İşlemlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususular.....	102
8. Havale İşlemlerinden Alınacak Komisyon Ve Masraflar.....	102
9. Müracaatında Ödenecek Havaleler.....	102
10. Amaların Yaptığı Havaleler.....	103
11. Havalenin Ödenmesi.....	103
12. Havale Alıcısının Ölümü Halinde Yapılacak İşlemler.....	103
13. Havale Yollayıcısının İflası Halinde Yapılacak İşlemler.....	104
X. DİĞER BANKACILIK HİZMETLERİ.....	105
1. Kiralık Kasa ve Senet Tahsil İşlemleri.....	105
2. Kiralık Kasa Tanımı.....	105
3. Kiralık Kasa Kullanımına İlişkin Sorumluluklar.....	106
4. Kiralık Kasa Anahtarlarının Müşteri Tarafından Kaybedilmesi.....	106

5. Kiralık Kasa Sözleşmesinin Feshi	107
6. Kiralık Kasada Kiracının Ölümü.....	107
7. Kira Kasa Bedelinin Ödenmemesi Halinde Kasanın Açılması	108
8. Taşınma veya Şube Tadilatı Halinde Kasanın Açılması	108
9. Kiralık Kasanın Haczi	108
10. Senet Tahsil İşlemleri	109
XI. KREDİ KARTLARI.....	113
1. Genel Bilgiler	113
2. Kartlı Sistem Kuruluşu	116
3. Kart Çıkartan Kuruluş	116
4. Üye İşyeri Anlaşması Yapan Kuruluş.....	116
5. Üye İşyeri	117
6. Kart Hamili.....	118
7. Kredi Kartı Sistemleri.....	119
a) İki Taraflı Sistem	119
b) Üç Taraflı Sistem	119
c) Karma Sistem	119
XII. KREDİ KARTI TARAFLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKİ YAPISI.....	121
1. Üye İşyeri Sözleşmesi	121
2. Kredi Kartı Üyelik Sözleşmesi.....	122
3. Kredi Kartlarının E-Ticaret İşlemlerinde Kullanımı	122
4. Kart Çıkaran Kuruluşun Kart Tesliminde Yapması Gereken Bilgilendirme.....	123
XIII. KREDİ KARTI UYGULAMASINDA DİĞER KONULAR	125
1. Kredi Kartı Hesap Özetlerinde Bulunması Gereken Bilgiler	125
2. Kredi Kartlarında Uygulanan Esaslar.....	126
3. Kredi Kartı Harcamalarına Uygulanan Faiz.....	128
4. Kredi Kartı Bedelinin Ödenmemesi ve Temerrüt Halinin Tespiti	133
5. Kredi Kartı ile Yapılan Harcamalarda Sağlanan Katma Değer	134
6. Banka ve Kredi Kartı ile ATM’lerde İşlem Yapılması	135

XIV. YABANCI PARA İŞLEMLERİ	137
1. Döviz Tevdiat Hesapları	137
2. Efektif İbraz Edilerek DTH Açılması	139
3. DTH'dan Döviz Olarak Ödeme Yapılması	140
4. Döviz Hesabından Türk Lirası Ödenmesi	141
5. Hesapta Bulunan Döviz Cinsinden Farklı Döviz Cinsi Üzerinden Efektif Ödenmesi	141
6. Döviz Tevdiat Hesabından Diğer Bir Şubeden Ödeme Yapılması ...	143
7. Türk Lirası Ödemeler	143
8. Efektif Olarak Ödemede Bulunulması	145
9. Döviz Tevdiat Hesaplarına Faiz Tahakkuku	147
KAYNAKÇA	149

TABLO İÇİNDEKİLERİ

Tablo 1: Yatıran Kişiler Bakımından Mevduat Hesabı Türleri.....	4
Tablo 2: Mevduat Türleri (31.12.2020)	7
Tablo 3: Bankacılık Sektöründeki Banka, Şube ve Personel Sayılar (31 Aralık)	10
Tablo 4: 31.12.2014 Tarihine Göre Grup Bazında Banka, Şube ve Personel Sayıları.....	10
Tablo 5: Üç Büyük İlimize göre Mevduat-Kredi Dağılımı(2020) Milyon TL.....	11
Tablo 6: Yıllara Göre Munzam Karşılık Oranları	23
Tablo 7: Mülga 3167 Sayılı Kanun Uyarınca, Süresinde İbrahim Edilen, Ancak Karşılığı Bulunmayan veya Yetersiz Kalan Her Çek Yaprağı İçin Muhatap Bankanın Keşideci Dışındaki Hamile Ödeme Yapmakla Yükümlü Olduğu Tutarlar	70
Tablo 8: Protesto Edilen Senetler	112
Tablo 9: Kredi Kart Bilgileri	113
Tablo 10: İllere Göre Pos Cihazı Bulunan Üye İşyerleri.....	117
Tablo 11: Yurtiçi Kredi Kart Harcamaları Milyar TL	118
Tablo 12: Kredi Kart İşlem Sayısı ve Tutarları Milyar TL	118
Tablo 13: Yerli Kredi Kartları ile e-Ticaret Harcamaları Milyon TL	122
Tablo 14: 2006-2020 Yıllarında Kredi Kartlarına Uygulanan Akdi ve Gecikme Faiz Oranları.....	129
Tablo 15: 01.11.2020-31.10.2020 Tarihleri Arasındaki Kredi Kartı Akdi ve Gecikme Faiz Oranları	131
Tablo 16: Türkiye’deki ATM Sayısı	136
Tablo 17: Türkiye’deki DTH Dağılımı -Milyon TL.....	137
Tablo 18: Bankalardaki TL-YP Mevduatın Oransal Dağılımı.....	138

KISALTMALAR

BDDK	: Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası A.Ő.
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurumu
YTTK	: Yeni Türk Ticaret Kanunu
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
DTH	: Döviz Tevdiat Hesabı
�İK	: İcra İflas Kanunu
TBB	: Türkiye Bankalar BirliĐi
TKBB	: Türkiye Katılım Bankaları BirliĐi
BKM	: Bankalararası Kart Merkezi
EFT	: Elektronik Fon Transferi
İBAN	: Uluslararası Banka Hesap Numarası
TMK	: Türk Medeni Kanunu